

INSTYTUT AFRYKAŃSKI - *KRONIKI* – NR 12/09

Fundacja Studiów Afrykańskich – Instytut Afrykański, KRS Nr 0000313315, Regon 100574376, NIP 7282-709-781. Skrz. Poczt. 478, 90-950 Łódź, ul. Kilińskiego 177, 90-353 Łódź, Tel. 698 854 777, Konto bank. – 33 1020 3378 0000 1102 0172 9474

1. W reprezentacyjnej sali konferencyjnej Urzędu Miasta w Łodzi 9.12.br. odbyła się już druga z cyklu **debat publicznych Instytutu Afrykańskiego**. Poświęcona była tym razem **sprawie szans i perspektyw współpracy Polski z Afryką**. W imieniu Przewodniczącego Rady Miejskiej, obecnych powitał jej Wiceprzewodniczący, Prof.

UŁ, Grzegorz Matuszak. Słowo wstępne wygłosił też Prezydent Łodzi, Dr. Jerzy Kropiwnicki. Obecni byli m.in. przedstawiciele Ambasady Angoli w Polsce, wojewody, łódzkiej filii (łóży) Business Center Club (BCC), innych organizacji pozarządowych, w tym placówek oświatowych, łódzkich mediów i in. Podobnie jak poprzednio, spotkanie prowadził Tomasz Lasota z TVP Łódź. Można było obejrzeć wystawę prac o Afryce uczniów Liceum Ogólnokształcącego nr 23 oraz Gimnazjum nr 46. Szkoły te gotowe są dzielić się swymi niemałymi doświadczeniami pedagogicznymi w zakresie szeroko rozumianych spraw afrykańskich (kontakt poprzez IA). Głównymi prelegentami byli: Prezes IA **John Abraham Godson**, Ambasador Angoli w Polsce pani **Lizeth Pena** oraz specjalista w zakresie problematyki afrykańskiej w polskim MSZ, b. Amb. RP w Zimbabwe (2000-7), **Jan Wieliński**.

Zarówno we wprowadzeniu, jak i głównych wystąpieniach podkreślono m.in., że będąc bogatym (kulturowo, przyrodniczo, gospodarczo, turystycznie) kontynentem, Afryka staje się poważnym partnerem, w tym dla Polski. Ciągłe jednak, mimo stale rosnących kontaktów i wyjazdów do Afryki, także tej subsaharyjskiej (tajemniczość paraliżuje, ale i przyciąga śmiałków), pozostaje mało znanym szerokiej opinii społecznej w naszym kraju. Stąd duża ostrożność w rozwijaniu kontaktów we wszystkich sferach życia społeczno-kulturalnego i gospodarczego. (W przeszłości były one w dużej części sterowane przez RWPG z siedzibą w Moskwie). Pomyślnie rozwijający się Instytut Afrykański, stający się, jak podkreślono w jednym z wystąpień, swojego rodzaju „wizytówką Łodzi”, jest cenną placówką pomagającą w szerszym wzajemnym otwieraniu się na kulturę, obyczaje, biznesy z Afryką oraz w przełamywaniu różnych przeszkód, uprzedzeń i stereotypów.

Nie sposób streścić całego bogactwa informacji przekazanej w wystąpieniach i dyskusji. Pełne materiały będą dostępne w IA po ich zebraniu i autoryzowaniu. Niemniej interesujące jest, że aż 76% importu Afryki pochodzi z krajów UE, a trafia do niej 31% afrykańskiego eksportu. Wymiana handlowa Polski z Afryką kształtuje się na poziomie 2,5 md euro rocznie, stanowiąc zaledwie ok. 0,5% naszego całego eksportu i ok. 1% importu. Dane te wskazują na ogromny potencjał do zagospodarowania. Doceniają to też inni partnerzy. Ocenia się, że w niedalekiej przyszłości kraje afrykańskie produkować będą więcej ropy niż kraje arabskie.

Interesującym partnerem Polski staje się Angola, z ambitnym planem rozwojowym, po tym jak w 2002 zakończyła się tam wyniszczająca kraj wojna domowa. Kraj jest wielkim placem budowy. W ciągu 4 lat planuje się tam zbudowanie, kosztem 35 md euro, ponad miliona mieszkań. Intensywnie rozbudowywana jest tam, obok przemysłu rolno-spożywczego, także pozostała infrastruktura. Działaniom tym sprzyja systematycznie malejący wskaźnik inflacji.

Podczas debaty i kularowych rozmowach kularowych padały interesujące przykłady polskich działań w Afryce, podejmowanych m.in. w ramach polskiego programu współpracy rozwojowej (m.in. budowa lub remonty szkół, przychodni zdrowia, projekty zaopatrzenia w wodę). Wspomniano o projekcie filii Akademii Morskiej w Gdyni, mającej powstać w Angoli (m.in. kształcenie kadr dla rybołówstwa), ustanowieniu polskiej wyższej uczelni w Nigerii, niedawnym otwarciu Ośrodka dla Ociemniałych w Kibeho w Ruandzie, współpracującym z podobną placówką w Laskach k.Warszawy. Nadmieniono, że w krajach afrykańskich pracuje w różnych międzynarodowych zgromadzeniach, ok. 850 polskich misjonarzy i sióstr zakonnych. Ich praca jest wysoko oceniana zarówno przez władze, jak i społeczeństwo.

Po spotkaniu, część jego uczestników przeniosła się do siedziby IA przy ul. Kilińskiego 177, gdzie omawiano m.in. dalsze plany i nowe formy pracy Instytutu.

2. **1.12.br. wszedł w życie Traktat Lizboński**. CONCORD (Europejska Konfederacja organizacji pozarządowych na rzecz pomocy i rozwoju) ocenia, że lata 2009-10 będą decydującym czasem w zdefiniowaniu i ukształtowaniu **instytucjonalnej architektury UE**. Wpłyną na to różne procesy. I tak, w wyniku czerwcowych wyborów, do **Parlamentu Europejskiego (PE)** weszło doń wielu posłów (MEPs), bądź to przeciwników Unii, bądź to uważających, że proces integracji zaszedł już za daleko. **Nowa Komisja Europejska (KE)**, w zmienionym administracyjnie kształcie rozpocznie 1.02.10 r. swą 5-letnią kadencję. Zapewne będzie to dotyczyć

nowego zarządzania pomocą zagraniczną. Już obecnie kraje afrykańskie obawiają się utraty swej uprzywilejowanej pozycji w stosunkach w Unię, jaki dawał im udział w tzw. grupie AKP (Afryka, Karaiby, Pacyfik, tj. b. kolonie i terytoria zależne głównych członków UE). Z kolei **Traktat Lizboński** wprowadza znaczne zmiany w przepisach prawnych UE i jej strukturze instytucjonalnej. M.in. tworzy stanowisko Wysokiego Przedstawiciela UE ds. zagr. i polityki bezpieczeństwa, wspierane przez europejską służbę zagr. i działania (EEAS). Delegatury UE zastąpią dotychczasowe Delegatury KE. Będą w nich reprezentować politykę UE, funkcję obecnie pełnią przez kraje sprawujące (6-miesięczne) prezydentury. Wydaje się, że kwestie te, zwłaszcza w kontekście stosunków z Afryką, nie powinny uchodzić uwadze (władz i społeczeństwa), lecz dawać asumpt do nowych inicjatyw, w kształtowaniu relacji Polski z Afryką.

3. „Afrykanistyka dzisiaj. Przedmiot, zakres i cele badań. Pożytki z interdyscyplinarności” – to tytuł seminarium Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego (PTAfr.), które, z udziałem ok. 50 osób, 3.12.09 br. odbyło się w siedzibie Katedry Języków i Kultur Afryki, Wydziału Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Poprzedziła je promocja książki D. Kopińskiego i A. Żukowskiego (red.): **„Afryka na progu XXI w. Polityka, kwestie społeczne i gospodarcze”**, PTAfr., W-wa 2009, str. 330. Jest to drugi tom - owoc I Kongresu Afrykanistów Polskich w 2007 r. w Pieniężnie. Pierwszy był autorstwa J.J. Pawlika i M. Szupejko (red.): **„Afryka na progu XXI w. Kultura i społeczeństwo”**.

Jak zauważa w komentarzu do II tomu prof. Jarosław Różański z UKSW, „Zmiany polityczne w Europie i zakończenie w ich wyniku zimnej wojny, przyniosły także wiele zmian politycznych, społecznych i gospodarczych w Afryce. Z pozoru ten kontynent wydaje się być na marginesie europejskich, czy też światowych przemian, a jednak tak naprawdę jest to kontynent, o który – na początku XXI w. toczy się nieustanna walka. W tym kontekście publikacja, będąca owocem bardzo szerokiego i interdyscyplinarnego spotkania afrykanistów, jest nie tylko cennym przyczynkiem do teoretycznego poznania kontynentu, ale także ma ona wymiar praktyczny oraz utrwała potrzebne w Polsce zainteresowanie Afryką”.

Można jedynie doprecyzować, że zmiany polityczne w Europie i ich daleko idące skutki, faktycznie zaczęły się od Polski i Europy Środkowej. Czyż, powołując się na ten rodowód, czy swego rodzaju prawa autorskie, nie powinniśmy nadal utrzymywać inicjatywy w ofensywie na rzecz przekuwania tych zmian w czyn, w tym także w Afryce, zarówno w interesie własnym, jak i społeczności tego kontynentu. One zapewne oczekują na takie (polskie) inicjatywy. (Ktoś zauważył nawet, że można dopatrywać się pewnego podobieństwa w historii kolonializmu i rozbiorów Polski).

Poinformowano, że **II Kongres PTAfr. odbędzie się 17-19.09.10 r.** na Uniwersytecie w Pułtusku k. Warszawy. Wydaje się, że jest to dobra okazja do wzajemnej mobilizacji w działaniach na rzecz współpracy Polski z Afryką. Dawano przykłady takich przedsięwzięć jak coroczne Dni Afryki obchodzone w Olsztynie, będącym silnym ośrodkiem integrującym środowisko wokół tej problematyki. Być może nadszedł czas by reaktywować Studium Afrykanistyczne na UW, które swego czasu cieszyło się dobrą opinią, będąc propagatorem tego kontynentu?

4. Wybrane publikacje, w tym nt. Afryki:

- Raport SG NZ nr A/64/504 z 27.10.br. pt.: „Promocja **współpracy Południe-Południe** na rzecz rozwoju z perspektywy jej 30-lecia” (Promotion of South-South cooperation for development: a thirty-year perspective). 26 str. Tematowi temu poświęcone było spotkanie Wysokiego Szczębla, które odbyło się w Nairobi, 1-3.12.br.
- **„Building Prosperity. The Centrality of Housing In Economic Development”**, Earthscan, 2009, str. 270, Autor Anna Kajumulo Tibaijuka, Dyr. Wyk. UN-Habitat w Nairobi. Doctor Honoris Causa, SGH w Warszawie
- Zalecenia Komisji powołanej w 2008 r. przez b. premiera Danii, Larsa Rasmussena ws. **zwiększenia skuteczności współpracy rozwojowej w Afryce**.
- Grudniowy numer miesięcznika **ZNAK** wiele uwagi poświęca sprawom afrykańskim („Ja, Afryka”).

5. Z kartek Kalendarza Afrykańskiego:

- Zgromadzenie Ogólne NZ res. nr 64/13 z 10.11.09 r. ustanowiło 18.07. – **Międzynarodowym Dniem Nelsona Mandeli** (Nelson Mandela International Day), który będzie obchodzony od 2010 r.
- 5.12.br. **premiera** interesującego **filmu Ewy Misiewicz** i 1 Programu TVP S.A. **„Afryka mojego dzieciństwa”** w Domu Sztuki na warszawskim Ursynowie. Pokazuje on losy polskich uchodźców z Syberii, osiedlonych w latach 1942-48 w różnych obozach Afryki Wschodniej i Południowej.